

onmiddellijk daarop. En dan is het nog slechts een kleine stap tot het verslinden van het slachtoffer. De enkele, op zich zelf staande feiten van menschenroof door reuzenslangen vinden dus een verklaring in een reflex-handeling, doch de verhalen daarover zijn steeds met eenige reserve te aanvaarden, en kunnen alleen als goede munt worden aangenomen, als de omstandigheden, waaronder het feit plaats vond, en de betrouwbaarheid van den berichtgever zulks wettigen.

Tasikmalaja.

Dr F. KOPSTEIN.

P. S. — Eenigen tijd na het schrijven van het bovenstaande, vond ik het volgende verhaal in het Bataviaasch Nieuwsblad van 6 December, 1926:

„Dezer dagen werd in de nabijheid van Pandjang (Oosthaven) een der in het bosch hout zoekende kampongbewoners plotseling bij de beenen gegrepen door een vijf à zes meter groote pithon. In minder dan geen tijd had het beest zich om zijn slachtoffer heen geslagen en werd deze eenvoudig gekraakt.

Zijn metgezel, die op eenigen afstand dit schouwspel zag, rende naar de naburige kampong om hulp, doch toen hij terugkeerde, was zijn makker reeds dood en was de slang bezig zijn buit het bosch in te slepen, waarbij het dier zijn staart om den hals van het slachtoffer had geslagen en het zoo over den grond meesleurde.

Zoodra het beest de menschen bemerkte, liet het zijn prooi los en verdween met groote snelheid het bosch in zoodat achtervolging onmogelijk was.

Het lichaam van het slachtoffer bleek totaal verbrijzeld. Alles tot aan de schedelbeenderen toe, was gekraakt en gebroken”.

DE WESTENENK-PAADJES VAN BRASTAGI

II

In de 4e aflevering van den vorigen jaargang van dit tijdschrift op bldz. 65 hebben wij nagegaan, welke planten in hoofdzak de begroeiing uitmaken van de thans vrijwel geheel ontboschte Karo-hoogvlakte van de Oostkust van Sumatra. Wij deden dit wandelende langs de paden, die op initiatief van gouverneur WESTENENK zijn aangelegd. Wij wezen er toen reeds op, dat het oorspronkelijke bosch alleen nog aanwezig is op de toppen en op een deel der hellingen van de de hoogvlakte omgevende bergen en de zich erop bevindende vulkaankegels, voorzoover deze niet meer in werking zijn. Had het gouvernement door den dienst van het boschwezen aan het boschbranden der Bataksche bevolking geen paal en perk gesteld, dan zou thans het geheele randgebergte waarschijnlijk met dezelfde alang-alang wildernis bekleed zijn, als die welke de hoogvlakte zoo kaal maakt.

Eigenaardig is, dat de grens tusschen oerbosch en alang-alang woestijn niet plotseling is. Evenals men in de vlakte, waar oerbosch ontgonnen is, niet onmiddellijk van het plantengezelschap der ontgonnen terreinen (op Sumatra meestal de *bloekar*) in dat van de oerbegroeiing komt, doch daartusschen een vrij smalle strook van een meestal zeer soortenrijke vegetatie vindt, zoo is dit ook op de berghellingen op een hoogte van 1200 — 1800 meter boven zee het geval. Alvorens wij dan ook den in planten belangstellenden wandelaar op de opvallendste vormen van het oerbosch willen wijzen, zouden wij thans eerst nog iets willen mededeelen over de samenstelling van die overgangszone.

Volgt men de paden, die tegen de onderste berghellingen oploopen, dan krijgt men naarmate men hooger komt zoo langzamerhand tusschen de lage begroeiing der alang-alang wildernis hoe langer hoe meer boomen te zien. Eerst staan ze vrij geïsoleerd, later dicht

Fig. 1. Berghelling ten noorden van Brastagi.

te vinden (zie fig. 2 en 4). De witte bloemen staan in schermen, doch zijn heel wat minder in het oog vallend dan die van de ovale, glimmend zwarte bessen, of beter steenvruchten, die ieder één enkel zaad bevatten. Een nauwe verwant van deze sneeuwbal vindt men hier en daar op zonnige plaatsen in het bosch, n.l. een echte kamperfoelie (*Lonicera javanica* (BL.) D.C.), die in bloem precies op de Hollandsche gelijkt, ook de manier van groeien is eender. De kleur is bleeker geel en ook de geur is zwakker. Algemeen treft men deze kamperfoelie echter niet aan.

Een tweede zeer veel voorkomende boomsoort is de *Perrottetia alpestris* (BL.) LOES., die thuis hoort in de familie van de kardinaalshoedjes. Hooger dan een 4 of 5 meter treft men haar weinig aan. Aan de dunne, rechte takken, die twee rijen glimmende, in één vlak uitstaande bladeren dragen, is zij gemakkelijk te herkennen. De jonge takken zijn mooi rood gekleurd en dragen altijd bloemen en vruchten. De eerste zijn vrij onoogelijk en geelgroen van kleur, de laatste zijn kogelronde, roode

aaneengesloten tot zetsloten een vrij hoog bosch vormen, dat totaal anders van samenstelling is dan het oerbosch. Uit de verte is overal dit overgangsbosch aan zijn veel lichtere kleur van het groen van het eigenlijke oerbosch met zijn donker loof te onderkennen (zie fig. 1).

Een der algemeenste boomsoorten van dat overgangsbosch is wel een soort van sneeuwbal (*Viburnum coriaceum* BL.); zeer dikwijls komt deze ook in struikvorm voor. Hij is ten allen tijde bloeiend en in vrucht

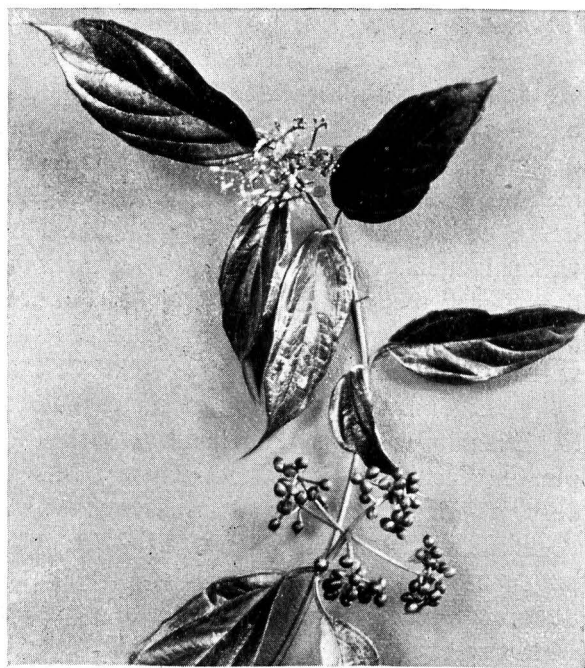

Fig. 2. Bloeiende en vruchtdragende tak van *Viburnum coriaceum*.

bessen, die ongeveer $\frac{1}{2}$ c.M. groot zijn. Bloeiwijzen en vruchtstanden wijzen verticaal de lucht in (zie fig. 3 en 4).

Een andere algemeene verschijning met nietige bloempjes is de *Debregeasia longifolia* (BURM.) WEDD. De vrij kleine, groenachtige samengestelde bloeiwijzen staan in grooten getale aan de jongere takken. Later geven ze de schitterend roode moerbeiachtige schijnvruchten. Een vruchtdragende boom is buitengewoon opvallend. Bij deze boomsoort is in tegenstelling met de beide eerstgenoemden een vrij sterke periodiciteit in den bloei waar te nemen. Doch ook in sterielen toestand is zij moeilijk met een andere boomsoort te verwarren. De dikwijls loodrecht naar beneden hangende bladeren (zie fig. 5) zijn lang en smal, van boven donkergroen, van onder witviltig. De rand is zeer fijn gezaagd en de nervatuur is zeer typisch. Van boven gezien doet het bladoppervlak met de eigenaardige iets bol opstaande veldjes wel iets aan een miniatuur krokodillenhuid denken. De

Fig. 3. Bloeiende en vruchtdragende tak van *Perrottetia alpestris*.

Fig. 4. Langs de Westenenk-paadjes, links: *Viburnum coriaceum*, rechts: *Perrottetia alpestris* en *Saurauia vulcani*.

belangrijke familie der brandnetels (*Urticaceae*) en is dus inderdaad aan die van de moerbei verwant.

Van deze laatste familie (*Moraceae*) komen in het overgangsbosch verscheiden vertegenwoordigers uit het geslacht der vijgen (*Ficus*) voor. Alle zijn ze te herkennen aan het melksap dat in de geheele plant voorkomt en aan de vijgvormige vruchten. Een ervan is algemeen en gemakkelijk te herkennen n.l. de *Ficus toxicaria* L. Zelfs op zeer grooten afstand

kan men dezen boom onderscheiden als de wind de onderzijden van de groote breede bladeren te zien geeft. Deze zijn n.l. zuiver witviltig. Soms komen talrijke exemplaren van deze *Ficus* bij elkaar voor. Bij verwonding van de takken en bladeren komen heele

stroomen spierwit melksap te voorschijn. De vruchten zijn tot 5 c.M. groote viltige vijgen, die in rijpen toestand iets roodachtig zijn aangelopen. In tegenstelling met de hiervoor genoemde boomsoorten is de *Fixus toxicaria* niet aan grootere hoogten boven zee gebonden. Men vindt dezen boom n.l. dikwijls even talrijk op de bloekar, die vlak aan zee grenst.

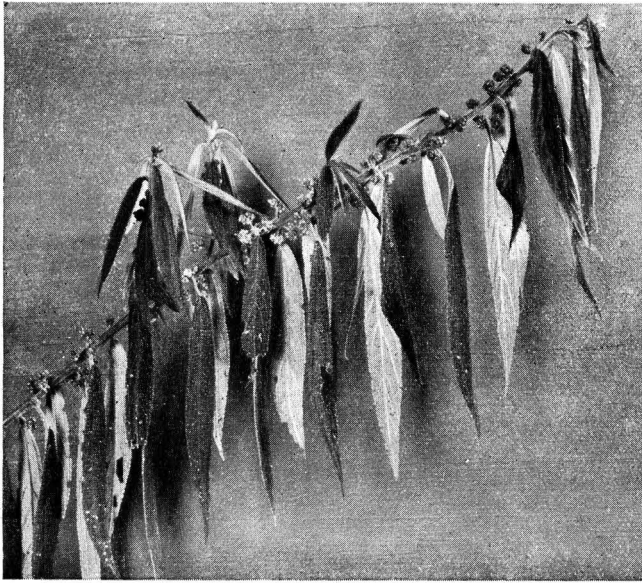

Fig. 5. Bloeiende tak van *Debregeasia longifolia*.

boom in bloem en vrucht te vinden. Zeer typisch zijn ook de bladknoppen met hunne groote, de jongere deelen beschuttende steunbladen. Een en ander is duidelijk op fig. 6 te onderscheiden. In de aarvormige bloeiwijzen wordt de grootste bovenste helft door de manlijke bloempjes ingenomen, de vrouwelijke zitten op steeltjes aan het onderste gedeelte.

Gemakkelijk te herkennen is ook de plaatselijk zeer veelvuldig voorkomende androng (*Trema amboinensis*), die tot de familie van den Europeeschen iep behoort en door de geheele Oost een karakterplant is van pas ontgonnen terreinen. Zijn bladeren zijn evenals die van den iep ongelijkheftig en staan afwisselend aan de takken. De talrijke groene bloempjes die aan zelfs eenige maanden oude exemplaren reeds ontwikkeld worden, staan in korte vertakte bloeiwijzen in de oksels der bladeren. De vruchtjes zijn ongeveer 4 m M. groot; ze hebben een sappige groene buitenlaag en een gerimpelde zwarte kern. De groote hoeveelheid zaad, die het geheele jaar door geproduceerd wordt, is bevorderlijk voor de groote verspreiding van dezen boom, die vanaf de zee tot op deze en nog grootere hoogten een der algemeenste „boomonkruiden” van den Archipel is.

Hetzelfde is het geval met een andere algemeene boom uit de hierbeschreven vegetatie, de *Homolanthus populneus* O. KUNTZE (zie fig. 6) Ook deze heeft een waterachtig wit melksap, doch hoort thuis in de familie der wolfsmelk (*Euphorbiaceeën*), die in de tropen door zoo'n geweldige massa soorten is vertegenwoordigd. Zijn bladvorm herinnert sprekend aan die van populieren, wat trouwens in den soortnaam is uitgedrukt. Altijd is deze

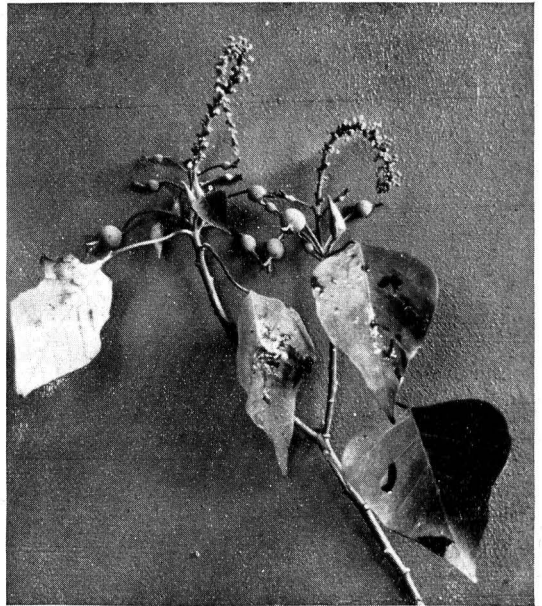

Fig. 6. Bloeiende en vruchtdragende tak van *Homolanthus populneus*.

Wanneer we ten slotte nog noemen dezelfde *Saurauia vulcani* KORTH., die ook in de alang-alang wildernis in struikvorm te vinden was (zie 1^e gedeelte), doch hier in het overgangsbosch heel wat grooter en in boomvorm vrij veel voorkomt, dan hebben we wel de voornaamste samenstellende leden van dit plantengezelschap opgesomd. De lagere flora wordt door verschillende kruidachtige planten gevormd. De adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum* KUHN.) is hierin ook nog vrij talrijk. Verder valt overal een *Desmodium*-soort op door zijn prachtig vermiljoen roode bloempjes (*D. scalpe* D.C.) Het is een teer, doodgewoon plantje, doch de bloemkleur maakt het tot een opvallende verschijning. Op allerlei schaduwwrijke plekjes langs kamponggranden en ravijnen is dit plantje ook te vinden.

Verder ontbreekt nergens de eveneens op zooveel lagere zeehoogte te vinden balsamien met groote rose bloemen, waarvan de

Fig. 7. *Desmodium Scalpe* (links, met 3-tallig blad) en *Polygonum malaicum* (rechts, met geoorde bladeren) in schaduw van hoge planten (o.a. adelaarsvaren).

Fig. 8. Bloeiende tak van *Tarennia* spec.

bekende *Mussaenda frondosa* L. met zijn ééne lang uitgroeide, witte kelkblad aan verschillende bloemen langs den buitenrand van de bloeiwijze. Een nauwe verwant, die

rijpe vruchten op de typische manier van springzaad opengaan (*Impatiens platypetala* LINDL.). Een hoge rechtopstaande veelknoopsoort (*Polygonum malaicum* DANSER) met breede gesteelde bladeren moet door zijn roode en paarse bloemen ook aan een ieder opvallen. In groote hoeveelheid vindt men hem echter nooit (fig. 7).

Van de hoogere struiken zouden wij een vrij groote lijst van soorten kunnen maken, doch de meeste zijn niet in groot aantal individuen te vinden. Wij noemen de aan een ieder

dus ook tot de familie der koffie (*Rubiaceë*) behoort is een *Tarenna*-soort, waarvan de groote witte schermen van bloemen mooi tegen het groen afsteken (afb. 8.). Verschillende *Araliaceë*n zijn in het overgangsbosch te vinden. Een ervan is algemeen en is soms in de alang-alang wildernis als een alleenstaand dun boompje op te merken. Tot 5 à 6 M. hoog kan hij worden en draagt een kleine kroon van sterk samengestelde bladeren en dito bloeiwijzen. Het is de *Aralia dasyphylla* MIQ. De stam is dicht gestekeld.

Medan, Juni 1926.

S. C. J. JOCHEMS.

KORTE MEDEDEELINGEN

Nestzwammen. — Tweemaal kreeg ik in de afgelopen maand enkele bekervormige paddenstoeltjes toegezonden, welke op de aarde in bloempotten waren opgekomen. Als de bekertjes opengegaan zijn, ziet men tegen den binnenwand verscheidene gladde, glimmende „zaadjes” liggen, waardoor deze vrij algemeen voorkomende zwammetjes erg opvallen, daar de combinatie van een paddenstoel en lichaampjes, die naar vorm en uiterlijk sterk doen denken aan zaden van peulgewassen, bij de eerste kennismaking raadselachtig schijnt.

De „zaadjes”, wetenschappelijk met den naam van peridiolen aangeduid, bestaan uit een dicht weefsel van hyphen en een sporenvormende laag (hymenium) in het inwendige. Tegen dat de sporen rijp worden, worden de wanden der samenstellende deelen dikker, terwijl de rest der hyphen van het bekertje verslijmen. De peridiolen of gleba-kamertjes worden ten slotte vrij harde lichaampjes, die in den opengesprongen beker als gladde „zaadjes” tegen den wand liggen, en daarmee al of niet door een streng (funiculus) verbonden zijn. Deze peridiolen laten de sporen pas vrij na verrotting of na vertering in het darmkanaal van dieren, die deze „zaadjes” nuttigen. Men denkt, dat de verspreiding van de sporen door dieren wordt bewerkstelligd.

De beschrijving van de eerst ontvangen exemplaren luidde aldus: „De in groepjes voorkomende plantjes zijn van 3 tot 5 m.M. hoog, langwerpig rond, als knop groenig, $\pm$ 3 m.M. dik, en bezet met haarvormige aanhangsels. Bij verdere ontwikkeling ziet men aan den top een wit vlies, dat ten slotte scheurt, waarna men tegen den zijdeachtig grijzen wand van het bocaaltje eenige „zaadjes” ziet liggen”. Ook bij de tweede zending kwam een beschrijving, die in hoofdzaak met het bovenstaande overeenkomt, doch minder uitvoerig was. De rijpe bekertjes zijn bruinig van kleur.

Er worden in de familie der nestzwammen of *Nidulariaceae* slechts een drietal geslachten onderscheiden. Het hier beschreven vlies, dat het bekertje een tijdlang afsluit, komt bij één der geslachten niet voor. Het verschil tusschen de andere twee geslachten bestaat o.a. in den bouw van den bekerwand. Vermoedelijk hebben beide inzenders de meermalen voor Java vermelde *Cyathus byssisedus* TUL. gevonden, die behalve op aarde ook op de schors van den djati en op bamboestoelen voorkomt.

J.B.

Varanus komodoensis — Deze reuzenvaraan verheugt zich tegenwoordig in een groote belangstelling de heele wereld over. Onder de mededeelingen, die over dit aan de lezers van de Tropische Natuur bekende dier in allerlei periodieken verschijnen, zijn er van tijd tot tijd heel eigenaardige. Zoo verscheen in de „Sydney Morning Herald” van 22 September 1926 een kort berichtje, dat zeker slaat op onze *Varanus*. Het luidt aldus: „Dr. G. HALL BOHRSMAN, die van een reis naar de Oost in Sydney terugkeerde vertelt een vreemd verhaal over het bestaan van dinosaurs in Nederlandsch-Oost-Indië. Als bewijs daarvan haalde hij aan, dat Dr. JONES, die meermalen in zijn jacht door den Archipel rondgevaren was, hem verteld had, dat vier levende dinosaurs in een 40 voet hoge omheining in gevangenschap werden gehouden. De dieren waren gevonden in de tropische moerassen van Java. Een vijfde exemplaar, dat doodgegaan was, was naar een museum in Amerika gezonden”. Heel weinig geloof werd in Sydney geslagen aan de verhalen van den Engelschen vliegenier COBHAM, die in Bima enkele groote en zeer merkwaardige reptielen gezien had, door hem „dragons” genoemd. Niemand scheen hem te gelooven en velen spotten er mee, waarover hij erg ontstemd was. Een zoöloog herkende echter in zijn beschrijvingen wel degelijk een hagedisachtig dier, doch voelde twijfel bij zich opkomen, daar hij van dergelijke groote levende exemplaren nog nooit gehoord had.